

Zoo v Plzni

Mgr. Martin Vobruba (doupřeno 2017)

Je poměrně známo, že současná Zoo i BZ v Plzni na Lochotíně nejsou prvními zařízeními svého druhu v Plzni. Jejich vznik a stávající umístění souvisí nejen s obdobím vzniku Parku kultury a oddechu (PKO), ale zúročují se v nich nápady přírodovědců několika generací. Téměř zapomenutou a málokdy publikovanou informací je ale existence jakéhosi vivária; jezírka s racky, čápi, supem, labutěmi a dalšími vrubozobými ptáky v místech dnešního divadla J.K.Tyla, tento „zvěřinec“ byl doplněn i voliérymi sov a sýčků. Jeho datace spadá do konce 19. Století (kolem roku 1890).

Základ plzeňské zoologické zahrady byl položen dne **2. září roku 1926**, kdy na členské schůzi spolku **Iris** bylo rozhodnuto najmout skleník na vojenské plovárně v Plzni v Doudlevcích, zřídit z něho pěstírnu rybek a jeho okolí proměnit v zoologickou zahradu. Nešlo tedy o zoo zřízenou městskou správou, ačkoliv její potřeba byla čas od času diskutována. V tehdejší Československu existovala teprve jedna jediná zoo zřízená německými milovníky přírody v Liberci (1919) a profesor Janda v Praze musel vynaložit ještě mnoho úsilí, aby až po dalších pěti letech (1931) uspěl v záměru dát ZOO i hlavnímu městu. Pochopitelně existovala ptačí rezervace „Lumpepark“ v Ústí n. L. (1908) a zoo na Lešné u Zlína, patřící rodu Seilernů (1929). V jiném městě Plzeňského kraje velká zoo nikdy nevyrostla, pokusy byly např. v Domažlicích v 50. letech nebo v Klatovech. Od roku 1931 do prvních poválečných let měly malou zoologickou zahradu Mariánské Lázně.

Samotný spolek Iris měl v roce 1926 za sebou již 25 let existence a jeho počátky spadají již do roku 1899. Zoo tak sobě a lidem nadělil k výročí. V prosinci tohoto roku byla v Plzni pořádána výstava spolku pro pěstění drůbeže, na níž byla plzeňské veřejnosti poprvé předvedena skutečná akvária osázená rostlinami. Zde se blíže seznámili přátelé akvaristiky, kteří se po různých peripetiích sdružili v Kroužek přátel akvárií a terárií. K tomu došlo 7. května roku 1901. Dne 22. listopadu téhož roku byly schváleny stanovy spolku a tajným hlasováním bylo pro spolek zvoleno jméno Iris.

Spolek vyvíjel aktivitu až do začátku první světové války a roku 1913 měl 33 členů. Během války žádnou činnost nevykonával, neboť mnoho jeho členů narukovalo na frontu, ale právně existoval nadále. Roku 1920 byla činnost spolku obnovena a již roku 1925 měl spolek 85 členů. Ještě tento rok uspořádal spolek u příležitosti svého pětadvacetiletého trvání jubilejní akvaristickou výstavu. Od roku 1926 až do roku 1953, kdy spolek zanikl, se jeho činnost stále více zaměřovala na zajištění provozu zoologické zahrady.

Na její vybudování bylo v roce 1926 pracovnímu odboru spolku poskytnuto 705 Kč, což byl na podobný záměr obnos skutečně nepatrný. Skleník se svým okolím byl získán bezplatně na dobu dvaceti let. Již po třech měsících od rozhodnutí o založení zahrady, tedy **v prosinci roku 1926**, dochází „díky usilovné práci“ k otevření skleníků a akvárií a tří voliér s dravými ptáky, liškami a šakalem z Habeše. Předsedou spolku byl v tomto roce zvolen profesor Bohuslav Vlk, ředitel reálky v Praze – Vinohradech, což dokládá, že členská základna spolku se neomezovala pouze na Plzeň. Provoz zahrady spolek zajišťoval ze členských příspěvků a ze získaných sponzorských darů, vstup do zahrady byl volný. V roce 1927 se zahrada rozšířila o srnčí ohradu a o dvě opice jménem Šorl a Minda (makak jávský). Zároveň bylo správu vojenské plovárny zakázáno chovat lišky a šakala, a to kvůli zápachu. Počet členů spolku stoupl na 120. V roce 1936 vychází brožura k 10. výročí zahrady (bohužel desítky let nedoprovázená podobnou tiskovinou), prakticky jediný oficiální pramen o nejstarší historii spolku a Zoo, ze kterého čerpají všechny pozdější statě o tomto období.

Zahradu nejprve neměla ředitele, ale spolkového **správce**, což byl nejprve A. Lokajíček (1926-32) a později A. Pavlík (1932 – 1953). Název správce je ještě uveden pro S. Oleskiewiče za počátku řízení zoo jednotným národním výborem. V období PKO měla zahrada svého **vedoucího**. Byli to J. Hájek, Z. Veselý, I. Hašková-Svobodová a Z. Kožíšek. O funkci ředitele je možné mluvit až po delimitaci z PKO, spojení s botanickou zahradou a osamostatnění (1981). Tuto funkci postupně zastávali: P. Vlček, A. Šašek, F. Sládek a J. Trávníček.

A co samotná zvířata? Například počátkem roku 1940 zahradu, dosud tvořenou zejména malými druhy - daňky, mývaly, srnci či oslíky, silně mění příchod prvních lvů, levhartice, vlčice a medvědů. Málo je známa skutečnost, že zoo v té době krátce byla v soukromých rukou. Nejen v průběhu války se spolek IRIS obrací velmi často ve své korespondenci na různé banky, spolky a organizace se žádostmi o dary či subvence na údržbu, materiál i krmení pro zvířata. Hlavním obchodním partnerem a dodavatelem zvěře je zoo v Praze, dále cirkusy, soukromí majitelé zvířat i zahrady v Německu. Asi nejunikátnějším zvířetem je medvěd malajský (1942), v druhé polovině doudlevecké etapy pak sajgy (1959).

Mezi zajímavosti doudlevecké etapy patří krátký nájem zoo pražskému studentovi práv Bauerovi v roce 1940; záměr odstěhovat zoo do Borského parku z roku 1939 nebo i několik neštěstí. Požár skleníku v roce 1934, infekci lvů z roku 1944 a zejména katalyzátor uzavření a stěhování – anthrax z roku 1961.

Počátkem 50.let začíná mít tradici setkávání českých zoologických zahrad (Liberec, Praha, Děčín, Dvůr Králové, Ostrava, Brno). Z jednotlivých zasedání (např. 1951) se správce Pavlík vrací vždy pochválen za vzhled zahrady, ale s doporučeními na změnu statutu a s narážkami na miniaturní rozlohu. Postupně začíná být všem, včetně členů a vedení spolku IRIS jasně, že spolkové vedení zoologické zahrady je anachronismus a stav je neudržitelný. Proto souhlasili s převedením pod Národní výbor města Plzně a nepřijali eventualitu „družstva zoologická zahrada“. Celý proces byl však urychlen a využití opozicí v rámci spolku i mimo něj a tak dne 1.9.1953 přechází zoo pod vedením správce Oleskiewiče po likvidační valné hromadě spolku pod křídla JNV. Spolek vyvíjel činnost 52 let. Na jeho tradici navázal počátkem 90.let tehdejší klub přátel zoo Plzeň, dále název IRIS používá současný časopis o zoo a stejnojmenné občanské sdružení usilující o podporu zahrady. Zároveň v tradici chovatelské činnosti prvotního spolku pokračuje rodina plzeňských akvaristů.

Dne 15.6.1957 nastupuje do vedení zahrady Josef Hájek. Na přelomu let 1958 a 1959 vznikl v Plzni PKO, který soustředil řadu různorodých kulturních organizací, vč. zoo. Ještě v Doudlevcích se objevují první velká zvířata jako velbloud, lama krotká, pakůň žíhaný, jak, zebu, sajga, nilgau, emu hnědý a nandu pampový nebo puma. Ve skladbě druhů figurují řadu let i vlk, dingo nebo kojot.

Od roku 1959 uvažovalo město opět intenzivněji o přesunu zoo na Lochotín. V únoru roku 1958 vypracovala pro město Plzeň „Investiční úkol na výstavbu zoologické a botanické zahrady v Plzni“ Zoo Praha, konkrétně Dr. Purkyně a Ing. Turek (jehož poradní hlas stál i u vzniku dalších zoo). Konečně rada MNV schvaluje tento úkol 21.4.1961. Stavební náklady jsou vyčísleny na 18 mil. Kč, nákupy zvířat a výsadba na 2x 800 000 Kč. Z tohoto objemu zhruba 4,5 mil. Kč spadá na „Akci Z“. Počítá se s 62 zaměstnanci zoo a 19 BZ (ještě 31.12.1974 je to 34 a 9), dále s rozlohou 21 ha a počtem zvířat 1940 kusů. Botanická zahrada má mít 3 skleníky – tropický (pro užitkové a okrasné rostliny), subtropický (pro rostliny typu citroník, fíkovník, čajovník..) a studený (sukulenty apod.).

Zoo měla obsahovat pavilon šelem, opic, tlustokožců, vodních ptáků, malých savců, terárium, akvárium. Dále mj. 15 velkých výběhů se salašemi, 8 velkých voliér, 39 dvouvolier nebo 3 zděné bazény. Ze zvířat navrhovaných Dr. Purkyněm k trvalému chovu se dosud neobjevilo jen několik – hroch, indická slonice, pár lachtanů tmavých, rosomáci, los, kamzík, domácí buvol. V návrhu je mj. 11 druhů primátů (z navržených zoo dosud neměla hulmany a chápany), bobr, aguti. Z velkých šelem není v seznamu navržen jaguár. Zajímavé naopak je, že zoo nakonec chovala, byť bez souvislosti s tímto dokumentem a o mnoho později, již tehdy zmíněné kaloně, mary, hoko, timálii čínskou, sojkovce chocholatého. Navržen (leč dosud nechován) byl i mj. tučňák brýlový, orlosup bradatý, drop velký, kajman černý atp. Zajímavé je, že z devítistránkového strojopisného seznamu opravdu plánovitě i bezděčně byla poměrně brzy řada druhů pro plzeňskou zoo opatřena a jen několik výše zmíněných nikdy chováno nebylo.

V některých pramenech kolují rozporné údaje o datu infekce antraxu, která po řadě let dohadování o přesunu zahrady tento přesun pomohla realizovat. Díky MVDr. Máchovi a jeho příspěvku z Výroční zprávy Zoo v roce 1981 je bezesporné, že infekce se poprvé projevila u pum amerických **8.9.1961**. Dle zachovaných karet zvířat víme, že jí podlehl také mj. levhartice, lev César nebo jezevci. Proto v roce 1962 byla zahrada uzavřena a teprve v roce 1963 je otevřeno provizorní staveniště zoologické zahrady na Lochotíně. V zoo byly v roce 1963 výběhy pro zebu a jaky a také výběhy pojmenované: velbloudi, pakuň, zebra (ta však chybí). Při otvírání existovaly expozice označené jako: výběhy spárkaté zvěře, výběhy psovitých šelem, voliéry, pavilon opic a tropických ptáků, bažantnice, pumy, velká voliéra a šelminec. Na otevření v roce 1963 bylo v jiných zoo údajně zajištěno několik druhů atraktivních zvířat - tygr, lev, levhart, samice pakoně; různé opice, dikobrazi. Kromě tygra se opravdu brzy objevují. Kontinuita doudlevecké a lochtínské zoo je bezesporná.

V říjnu 1963 přivítal západočeský denník Pravda otevření nové zoo optimistickým článkem „*Až budeme mít žirafu*“. Zároveň v tomto období vznikla stálá akvariálně-teraristická výstava (v některých dobách i prodejna) v centru města, zvaná dnes prostě AKVA-TERA. **Od počátku 60. let má zoo v Plzni trvale rozsáhlou kolekci plazů, navýšenou později vznikem skleníku, nových expozic a chovatelských prostor.** Na Lochotíně se začínalo prakticky od nuly - s pouhými 29 druhy zvířat. ZOO byla nadlouho staveništěm a mnoho provizorií sloužilo dlouhé roky. Expozice prodělávaly řadu kosmetických úprav i zásadnějších rekonstrukcí, do poloviny 90. let však převažovaly mříže, pletiva, beton a kachlíky. Zahrada krátce po přestěhování na Lochotín prožila i tragickou událost – nezbednému dítěti utrhli medvědi hnědí ruku v ramenním kloubu, neboť ji prostrčilo skrz docela řídké pruty mříží. Jako velká provizoria jsou pamětníky označovány i výběhy psovitých šelem. V polovině 60. let začíná chov šimpanzů, roku 1967 jaguárů a (až) od roku 1971 jsou v plzeňské zoo téměř neustále tygři. Zahrada ve své bohaté historii chovala mj. soby, kaferské buvoly, vzácné poloopice poto, želvu sloní, leguána nosorohého, klokana stepního a řadu dalších pozoruhodných zvířat.

Stavební vývoj probíhal díky nadšení zprvu relativně rychle (před otevřením zde bylo odpracováno 76 896 brigádnických hodin), později bylo vše složitější. Například těsný medvědinec zřízený Škodováký sloužil do roku 1998. V 70. letech vznikly výběhy pro antilopy, záložní skleníky, salaše, voliéry malých dravců, „velbloudinec“, dolní africký výběh. Definitivní pavilon šelem sloužil od roku 1978.

Koncem 60.let je vedoucím zoo pan Zdeněk Veselý (nástup 1.2.1969), zajímavé druhové složení má tehdy Akva - Tera. V červenci 1970 lze jako zaměření zoo uvést: oborní chov spárkaté, vodní ptáky a akvárium, terárium. V plánu činnosti na rok 1973 se mj. tvrdí, že některé akce lze zvládnout vlastní režii nebo akcí „Z“ jako např. „gibonárium“. V roce 1970 je navrhován bazén s lachtany a vydrami event. bufetem, jako je běžné na Floridě. Eventuelní představení pro návštěvníky za zvláštní vstupné. Je poukazováno mj. na fakt, že zahradě chybí „tahák“ v podobě velkého atraktivního zvířete. O lachtanech se zde uvažovalo mnohokrát, naposled za vedení ing. Vlčka v 80. letech. Již v době vzniku PKO však byly nakresleny plány na detašovanou část zoo s 2-3 druhy ploutvonožců, kytovci, žraloky a velkými plazy do vzdálenosti asi 1 km od areálu do sousedství lochtínského parku s loukami.

Zajímavým partnerem v dodávkách hadů, ještěřů, krokodýlů, ale i drobných savců a ptáků (kusu, vačice, outloni) byla Herpetologické stanice v Praze – Suchdole. Stálými zahraničními partnery – dodavateli zvířat, jako i pro další rodící se československé zoo, byly v té době zejména firmy Müller a Sensen, později Künzler, M. Slotta, Brink a okrajově i další.

Již v roce 1973 je zmíněna myšlenka na delimitaci zoo od PKO, nebyla však doporučena. Panovala obava, jak by vedení zvládlo např. samostatnou administrativní činnost. Vedoucí zahrady je v té době Ivana Svobodová-Hašková (již 1971). Od 1.1. 1981 je zoo a BZ také díky podpoře ředitele královédvorské zoo Ing. Josefa Vágnera **samostatnou institucí** a také vedoucí funkce je označena názvem **ředitel**. Prvním se stává Ing. Petr Vlček. V tomto období již stojí objekt tzv. velbloudince (1977), včetně výběhů (1979), nutná je však výstavba infrastruktury. Ta skutečně vzniká – zejména asfaltový povrch nových i rekonstruovaných cest a protažení inženýrských sítí. Od roku 1983 působí v Zoo a BZ nepřetržitě její současný ředitel Ing. Jiří Trávníček, nejprve jako botanik.

Zoo, tedy její výstavní část, stojí nejprve na ploše 3 ha, ale ke svému rozvoji má prostor 21 ha, který je již téměř bez zbytku využit (2005). Zásadní směřování do budoucna podává zejména Generel dostavby z roku 1996, po jehož schválení v zahradě došlo k mnoha pozitivním změnám směrem k zoogeografickému bioparku. V letech 2003 až 2007 již přichází více než 300 000 návštěvníků, rok 2007 přináší nové rekordní číslo.

Zahrada proniká poprvé do celonárodního povědomí v 80. letech díky dětskému televiznímu pořadu Studio kamarád a návštěvám propagačního pracovníka Václava Chaloupka s atraktivními i naopak nedocenenými zvířaty (medvědřata, hyena) atp.

První výroční zprávu vydala zoo v češtině v roce 1982. Obsahuje nejen zprávy za rok 1980 a 1981, ale i krátký popis historie celé zahrady. V roce 1980 vychází v nákladu 100 000. Ks informační leták. Po výročních zprávách za roky 1980-81 a 1982 dochází v publikační činnosti k útlumu. Výjimkou je průvodce po zoo z roku 1986, který dosti nešťastnou formou ventiluje všechny navržené objekty a zamýšlená zvířata, ale také již druhy nechované. Přičemž k realizaci některých nových pavilonů a výběhů chyběl jen pověstný krůček. Podařilo se však realizovat pouze tzv. horní africký výběh (1987) a navýšit stav afrických kopytníků o přímorožce šavlorohé a adaxe. Tento komplex měl však sahat až do současného výběhu vlků hřivnatých. Na místě dnešní louky velbloudů měl vyrůst žirafinec s výběhem, kolem skály pod statkem Lüftnerkou výběh ledních medvědů, v okolí stodoly výukové středisko, restaurace a bazén pro lachtany. V místě tehdejší obory (dnes zubří) byl vícekrát plánován pavilon tzv. tlustokožců (již v letáku z roku 1979), v místě stávajících doupat u velkého výběhu medvědů měl stát nový opičinec a výše položená měla být nová obora. Zdravou část těchto záměrů převzal a upravil i generel z roku 1996. Nedošlo ani k nouzové variantě o zahájení chovu „tlustokožců“ - slon měl totiž zhruba v polovině 80.let bydlet v dřevěné stáji - tzv. velbloudinci. Byly provedeny rozsáhlé betonážní práce na ohraničení výběhu a bazénu, vypískován povrch a osazena dřevěná palisáda u dveří do objektu. Článek v časopise Květy avizoval do celé republiky příjezd vysloužilé cirkusové slonice Bíny a nejzkušenější ošetřovatel velkých kopytníků byl zaškolen na práci se slonem. Naštěstí tehdy slonice z různých důvodů nepřijela.

V druhé polovině 80.let je ředitelem Zoo a BZ Antonín Šašek, kterého nahrazuje po změně společenských poměrů Ing. František Sládek. Koncem 80. let vzniká záměr na stavbu velkého skleníku. Budova o rozloze 450 m² je zpřístupněna roku 1993 s jedinečným složením sukulentů a plazů Madagaskaru, Afriky a Kanárských ostrovů. Počátkem 90. let se začíná zpestřovat druhová skladba a objevovat progresivnější stavební prvky. Nová koncepce vývoje je ale dána až s generelem po nástupu nového vedení roku 1996. Začínají rekonstrukce nejhorších expozic, preferovány jsou nyní suché a vodní příkopy, ostrovní chov opic, mizí kachlíky a železa, která jsou vystřídána sklem, zkrátka jsou členěny kroky pro přeměnu zastaralé zvěřincové zoo klecového typu v přírodní biopark. Bylo rozhodnuto pojmut areál jako několik celků reprezentujících světové zoogeografické oblasti, a pokud možno ustoupit od klecí a voliér pro jednotlivé druhy ve prospěch biotopových smíšených zoologicko-botanických expozic s co největší vypovídající hodnotou. Vznikla naučná čtvrtohorní stezka, objevily se nové expozice, druhy a odchovy. Po diplomatických jednáních byl z Indonésie, v ČR poprvé, na podzim roku 1997 získán pár nejmohutnějších ještěřů světa - **varanů komodských**.

Sedmdesátý rok života, rok 1996, byl pro zoo velmi významný. Jde totiž o datum probuzení plzeňské „Šípkové Růženky“ k životu. Ředitelem ZooaBZ se stává dosud hlavní botanik Ing. Jiří Trávníček. Pod jeho vedením byla naplánována a zároveň se ihned začala realizovat koncepční změna ve vzhledu a zaměření ZOO a BZ. Především poprvé fakticky začaly snahy o likvidaci či adaptaci nejhorších expozic. Zejména došlo k odstranění či nahrazení mříží a klecí.

V kdysi strnulé tváři zahrady se začaly odehrávat v rychlém sledu za sebou neuvěřitelné věci. Vodní želvy, hadi, krokodýli a ještěři získali, jako první zvířata, společné biotopové výseky. Šimpanzi přišli o všechny mříže v interiérech a tak jim nezbylo, než s návštěvníky z očí do očí dovádět přes tvrzené sklo, což se zalíbilo oběma stranám. První zlepšení prožili tehdejší lvi, kterým byly odstraněny stropní mříže a vytvořeny důstojnější podmínky. Rozrůstající se velbloudí rodinka mohla vyběhnout na rozsáhlou louku, vzácné vlky hřivnaté zase oddělil od návštěvníků příkop a elektrický ohradník. Využití získaly dva dosud pusté ostrovy, začala výstavba palearktické části areálu. Její dominantou je největší český výběh medvědů hnědých s velkou, v prvním období dokonce sedmičlennou, skupinou brtníků. Do zoo se po mnoha letech vracejí např. tukani a vlci, objevují se mj. tučňáci, zubří, kapybary, mary a přicestovali i varani komodští. Zoo se začíná hlásit do rostoucího množství Evropských záchranných programů (EEP). V druhé polovině roku 1998 začíná celková přeměna části pavilonu Z určené k chovu primátů. Na podzim roku 1999 došlo k značnému navýšení počtu druhů savců a ptáků přestěhováním kolekce z Arboreta Nový Dvůr u Opavy. Plzeňská ZOO se tak v kvantitě druhů dostala mezi naši absolutní špičku. Totéž se již dá říci i o kvalitě skladby chovaných zvířat. Dne 13.6. 2000 byl slavnostně otevřen rozsáhlý přírodní výběh šimpanzů a sousední expozice makaků lvích a australské zoogeografické oblasti (ta zabrala plochu okolo vstupního jezírka, místa bývalých bažantnic a voliér sov).

Hlavní pozoruhodností však zůstává, že stávající i nově přichozí obyvatelé ZOO se v areálu již nevyskytují náhodně, ale v souladu se svým rozšířením ve světových zoogeografických oblastech. Stále více je od roku 1996 zřetelné, která část ZOO a BZ patří africkým (etiopským), eurasijským (palearktickým), jihoamerickým (neotropickým), australským a jiho- a východoasijským (orientálním) živočichům a rostlinám. Výrazné změny stále čekají „plzeňskou“ Afriku a Asii.

Pracovníci ZOO si po mnoha letech mohou dovolit mít sny a přání, která postupně mění tým zoologů, botaniků a projektantů v plány, studie a projekty a posléze i ve skutečnost. Po vzoru nově budovaných expozic a po zkušenostech z jiných ZOO je zřejmé, že i další volné expozice budou ohraničeny pouze vodou, nenápadnými příkopy, případně nízkým pletivem maskovaným zelení. Pro ussurijské (dříve sibiřské) tygry bylo vyhrazeno rozsáhlé údolí nad stávajícími výběhy velbloudů. Otevřené je od prosince 2003. V roce 2005 pak došlo k prvnímu odchovu mláďat. Stodola v centru zoo získává od podzimu 2000 vícero nové využití – stává se z ní prodejna „Suvenýry u lemura“ (2001), veterinární ambulance, na podzim 2007 je otevřen madagaskarský pavilon. Od počátku milénia slouží hospodářská část historického viničného statku Lüftnerka (objektu, který byl dlouho skladištěm, karanténou ale zejména ruinou) a na naučné stezce „Vývoj přírody ve čtvrtohorách“ se návštěvníci seznamují se životem hospodářské usedlosti v Čechách 19. století. V nových prostorech detašované expozice AKVA-TERA (2001) pak obdivují korálové ryby, sklípky a četné jiné bezobratlé i drobné jihoamerické šípové žabky. Ta leží v centru města v blízkosti divadla a velké synagogy a je výspou zoo ve městě. Rok 2002 je spojen s dovozem nových šimpanzic a navýšení tlupy na 6 jedinců (mláďe vychovali v roce 2003), dále se vznikem volného výběhu lvů berberských (obsadil místo ptačích voliér a zemních expozic nutrií a dikobrazů) v sousedství pavilonu Tajemný svět africké noci, který vznikl rekonstrukcí starého

šelmince v roce 2001. Zároveň všechny nové trendy shlédli účastníci Valné hromady Unie českých a slovenských zoo. Vody ničivé povodně se zastavily v roce 2002 na samých hranicích zahrady a ukončily sezónu již v srpnu, naštěstí bez ztráty jediného zvířete. Nově budovaná návštěvnická cesta propojila v roce 80. výročí (2006) horní a dolní část areálu. Severně od ní vznikají neartické expozice s červenými a kanadskými rysy a urzony. V roce 2007 ji doplní pavilon a expozice Sonorské pouště a výběhy horských a severských kopytníků. Jde o poslední světovou oblast, která dosud chyběla. Požár stáje s antilopami jeleními (2005) má šťastnou dohru v podobě otevření nového rozsáhlého moderního pavilonu antilop, zeber a pštrosů v září 2007. Dalšími celky mají být expozice Česká řeka a také Příroda Křivoklátska se životem v podzemí. Samostatnou kapitolou je otevření prvního českého DinoParku v severní části zoo v roce 2003. Modely pravěkých ještěrů, z nichž je několik ozvučených a další i robotické - pohyblivé, lákají mnoho zájemců. Také botanika nezůstává popelkou, v roce 2004 vzniká unikátní Japonská zahrada Šówa-en, mající v Evropě obdobu pouze ve Vídni, v následujících letech došlo k sladění okolních expozic v orientálním duchu. Stylově je myšleno i na občerstvení návštěvníků – mohou si vybrat z Africké restaurace KIBOKO, občerstvení v Sibiřském srubu nebo staročeskou hospodou na statku.

V období mezi 70. a 80. výročím navázala zahrada na své minulé chovatelské úspěchy a přidala mnoho dalších. Kromě pravidelných odchovů ocelotů a sovic sněžných do té doby zahradu zdobil tuzemský prvoodchov kajmana paraguayského, anakond velkých nebo plameňáků chilských. V průběhu tří desetiletí se zde narodilo více než 70 zeber stepních. Uměle byl v minulosti odchován např. kondor krocanní, hyeny žíhané či plameňák. V posledních letech je raritou pravidelné rozmnožování krokodýlů čelnatých a tučňáků Humboldtových, více než 400 želv ostruhatých, rozmnožení šesti druhů drobných varanů, několika druhů vzácných želv (pavoučích, egyptských) atp. Zoo od roku 1994 vydává pravidelné výroční zprávy, v letech 2001 a 2006 vyšel důstojný Průvodce a kniha 80 let zoo (2006). Zahrada vydává v angličtině odborný časopis Sklípkan a populárně naučný čtvrtletník IRIS. Velkým oceněním je pověření sestavit a vést Evropské plemenné knihy madagaskarských poloopic maki trpasličích a tlustoocasých.

V současné době není bez šance, že po všech těchto událostech bude možné návštěvníkům plzeňské zoo nabídnout již mnohokrát slibované žirafy a další velké savce. Prostor a odhodlání k jejich chovu pracovníkům zahrady určitě nechybí. V podobě studie či projektu existuje kromě několika drobnějších pavilonů například kombinovaný pavilon hrošíků, gepardů, pelikánů a vlh, dále žirafinec, pavilon indických nosorožců nebo velký tropický skleník. Neotropické části zatím chybí pavilon drápkatých opiček, papoušci ara a tapíři, neartické části voliéra kondorů. Zahrada má v záměrech i etnografické upomínky na původní Afričany, Australany či obyvatele Amazonských pralesů. Dominantním projektem a zamýšlenou perlou v náhrdelníku města Plzně je navýšení plochy zahrady o 13 ha s expozicí Sloni na Mži.

Do tohoto Docela jiného světa je třeba přijít a prožít všechny jeho možnosti.